

Mehmet Âkif'in Mısır Dönüşü ve Vefatı Günlerinin Dönemin Matbuatına Yansımasına Dair Bibliyografya

Nuran Özlük

Mehmet Akif Ersoy'un 19 Haziran 1936 tarihinde Mısır'dan Türkiye'ye dönüşü ve 27 Aralık 1936'da vefatının ardından çeşitli gazete ve dergilerde çeşitli haberler, değerlendirmeler ve anketler yer almış ve bu yazılar sığacağı sığacağına dönemin okurlarına ulaştırılmıştır.

Sözü edilen haber, değerlendirme ve anketlerde Mehmet Akif'in hayatı, kişiliği, edebî şahsiyeti, eserleri, dünya görüşü, Türkiye'den Mısır'a gidişi, bu gidişin sebepleri gibi konular şairin nesildaşları ve sonraki genç nesillerin eli kalem tutanları tarafından dile getirilmiştir. Bunlar arasında dönemin edebiyatçılarının yanısıra, edebiyat dışı alanlarda yazı yazan, söz söyleyen isimler de yer alır. Bu söylenen sözler içinde, şairi övücü, onun Türk edebiyatına hizmetini, edebî şahsiyetini yüceltici, karakterini, dindarlığını, millet sevgisini gündeme getirip takdir edici olanlar kadar, kimi garazkârlığa ve ideolojik saplantılara varan düşmanca ifadeler, tahkirler, saldırılar da mevcuttur. Bu iki grubun yazdıkları, söyledikleri, daha Âkif'in ölümünün üzerinden bir yıl gibi bir zaman geçmiş olmasına rağmen, dönemin edebiyat, düşünce ve matbuat hayatında bir kutuplaşmanın oluştuğunu da bize gösterir.

Akif'in 19 Haziran 2006'da İstanbul'a gelişinden iki gün sonra Cumhuriyet gazetesinin haberiyle devrin gazete ve dergilerinde başlayan yayımlar çok yoğun bir şekilde devam eder. 11 Mart 1937'de Yeni Adam dergisinin başlattığı anket, 6 Mayıs 1937'ye kadar sürer ancak sonuca ulaşmadan dergiden kaldırılır. Bu tarihten sonra uzun bir müddet matbuat âleminde Akif'le ilgili yazılar neredeyse sekteye uğrar.

Biz 19 Haziran 1936–6 Mayıs 1937 arasında yayımlanmış ve yukarıda sözünü ettiğimiz yazıların bibliyografyasını bu alanda çalışma yapacakların yararlanabilmesi için yayımlamayı uygun gördük.

Acun, Niyazi, "Mehmet Akif'in Yanında", *Yarım Ay*, nr. 35, 15 Temmuz 1936, s. 2-3, 28-29.

Ataç, Nurullah, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 172, 15 Nisan 1937, s. 10.

Ataç, Nurullah "Mehmet Akif", *Akşam*, nr. 6569, 30 Kânunusani 1937, s. 3-4.

Ataç, Nurullah "Yine Akif", *Akşam*, nr. 6601, 6 Mart 1937, s. 3, 8.

- (Atay), Falih Rıfkı, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 170, 1 Nisan 1937, s. 10.
- Atay, Falih Rıfkı “Şair Mehmet Akif”, *Yedigün*, c. 8, nr. 202, 20 İkincikânun, 1937, s. 4.
- Atsız, Nihal, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr., 172, 15 Nisan 1937, s. 11.
- Aykut, Şeref, “Mehmet Akif Edirne’de”, *Yedigün*, c. 8, nr. 201, 13 İkincikânun, 1937, s. 12.
- Balkaya, Mithat, “ Mehmet Akif’in Mezarında (Şiir)”, *Uyanış Servetifünun*, c. 81/17, nr. 2108/423, 14 Sonkânun 1937, s. 118.
- (Başar), Şükufe Nihal, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr., 167, 11 Mart 1937, s. 11, 17.
- Bayülken, Korkut, “Akif’i Nasıl Anlamak İstediler”, *Kaynak*, nr. 49, 19 Şubat 1937, s. 13-15.
- Bekman, Münir Müeyyet, “On Bir sene Sonra Memlekete Dönen Bir Şair Hakkında”, *Açık Söz*, nr. 73, 1 Temmuz 1936, s. 4.
- Belge, Burhan, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam* nr. 169, 25 Mart 1937, s. 10.
- (Benice), Etem İzzet, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 261, s. 7, 19.
- Birgen, Muhittin, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 261, s. 10.
- Can, Dilaver, “Mehmet Akif”, *Dıranaz*, nr. 13, 31 Ocak 1937, s. 5.
- (Çamlıbel), Faruk Nafiz, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 172, 15 Nisan 1937, s. 11.
- Çamlıbel, Faruk Nafiz, “Mehmet Akif”, *Yedigün*, c. 7, nr. 174, 8 Temmuz 1936, s. 17.
- D. Sükûti, “Mehmet Akif’e Ait Bir Hatıra”, *Yedigün*, c. 9, nr. 212, 31 Mart 1937, s. 21.
- (Danişment) İsmail Hami, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 167, 11 Mart 1937, s. 11.
- Derviş, Suat, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 168, 18 Mart 1937 s. 5-6.
- Doğrul, Ömer Rıza, “İstiklal Marşı Şairi Akif’in Son Günleri”, *Tan*, nr. 610, 29 Birincikânun 1936, s. 5.
- Dosdoğru, M. Hulusi, “Ulu Ozan Mehmet Akif İçin”, *Uyanış Servetifünun*, c. 81/17, nr. 2108/423, 14 Sonkânun 1937, s. 115, 118.
- Engin, İ. Haki, “Bir Güneş Daha mı Söndü? (Şiir)”, *Taşan*, nr. 9-33, 1 Şubat 1937, s. 6.
- Ertem, Sadri, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 170, 1 Nisan 1937, s. 10-11.
- Felek, B. Şair Akif Öldü”, *Tan*, nr. 610, 29 Birincikânun 1936, s. 3.
- (Gezgin), Hakkı Süha, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 261, s. 13-14.
- Gövsa, İ. Alaattin, “Akif Öldü”, *Yedigün*, c. 8, nr. 200, 6 İkincikânun, 1937, s. 13.
- Gültekin, Cemal, Mehmet Akif, nr., 9-33, 1 Şubat 1937, s. 7.
- Güneri, Ülkü, “Merhum Üstat Mehmet Akif’e (Şiir)”, *Ülker*, c.1, nr. 6, Şubat 1937, s. 5.
- (İleri), Suphi Nuri, “Ankete Cevap”, *Yeni Adam*, nr. 169, 25 Mart 1937, s. 11.
- İleri, Suphi Nuri, “Mehmet Akif Münakaşası”, *Yeni Adam*, nr. 176, 13 Mayıs 1937, s. 13, 19.
- İmset, “Varan Bir”, *Son Posta*, nr. 2126, 3 Temmuz 1936, s. 5.
- Kandemir, “Millî Edebiyatın En Kuvvetli Yazıcısı: M. Akif”, *Yedigün*, c. 7, nr. 173, 1 Temmuz 1936, s. 6-8.
- Kerim Sadi, “Ankete Cevap”. *Yeni Adam*, nr. 171, 8 Nisan 1937, s. 10.

- (Kestelli), Raif Necdet, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 171, 8 Nisan 1937, s. 11, 19.
- (Kısakürek), Necip Fazıl, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 261, s. 13.
- Levent, Ağâh Sırrı, "Mehmet Akif", *Yeni Türk*, c. 5, nr. 50, Şubat 1937, s. 782-784.
- Menteşe, Nahit, "Mehmet Akif de Öldükten Sonra", *Yeni Milas*, 1 Ocak 1937, s. 3-4.
- (Morkaya), Burhan Cahit, "Hatır ve Gönül", *Son Posta*, nr. 2302, 29 Birincikânun 1936, s. 3.
- (Nayır) Yaşar Nabi, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 169, 25 Mart 1937, s. 10.
- Nurettin Artam, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 170, 1 Nisan 1937, s. 11, 19.
- (Orhon), Orhan Seyfi, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 171, 8 Nisan 1937, s. 10-11.
- (Orhon), Orhan Seyfi, "Mehmet Akif", *Tan*, nr. 425, 25 Haziran 1936, s. 2.
- (Ortaç), Yusuf Ziya, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 171, 8 Nisan 1937, s. 11.
- Ozansoy, Halit Fahri, "Mehmet Akif", *Uyanış Servetifünun*, c. 81/17, nr. 2106/421, 31 İlkânun 1936, s. 82.
- Ozansoy, Munis Faik, "Mehmet Akif", *Marmara*, nr. 6, Kanunusani 1937, s. 173-175.
- Öcal, Sadettin, "İnkâr Edilemeyen Sanat", *Yeni Adam*, nr. 173, 22 Nisan 1937, s. 5
- Özyalçın, Kadri, "İstiklal Marşı Şairini de Kaybettik", *Taşan*, nr. 9-33, 1 Şubat 1937, s. 3.
- Peyami Safa, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 167, 11 Mart 1937, s. 10.
- Peyami Safa, "Mehmet Akif'e Dair", *Çığır*, İkincikanun 1937, s. 81-82.
- Sabahattin Ali, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 169, 25 Mart 1937, s. 11.
- (Sander) Naci Sadullah, "Akif'in Son Günleri", *Son Posta*, nr. 2302, 29 Birincikânun 1936, s. 9.
- (Sertel), Sabiha Zekeriya, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 168, 18 Mart 1937, s. 10.
- Sevengil, Refik Ahmet, "Mehmet Akif'in Bana Görünen Portresi", *Kurun*, nr. 6814-754, 29 İlkânun 1936, s.3.
- Talu, Ermel, "Devle Cüce", *Son Posta*, nr. 2126, 3 Temmuz 1936, s. 2.
- Tan, M. Turhan, "Kaybettiğimiz Büyük Adam: Ölüm Akif'i Aramızdan Aldı Göttürdü, Fakat...", *Cumhuriyet*, nr. 4536, 29 Birincikânun 1936, s. 3.
- Tan, M. Turhan, "Üstat Mehmet Akif'in Yanında", *Cumhuriyet*, nr. 4405, 18 Ağustos 1936, s. 5.
- Tanay, Hasnun Rasih, "Mehmet Akif'in Ölümü", *Haber*, nr. 1778, 28 Birincikânun 1936, s. 2.
- (Tanpınar), Ahmet Hamdi, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 168, 18 Mart 1937, s. 10-11.
- (Tarhan), Abdülhak Hamit, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 167, 11 Mart 1937, s. 10.
- Taşan, Aziz, "Büyük Şair Mehmet Akif'in Ölümü Münasebetiyle", *Taşan*, nr. 9-33, 1 Şubat 1937, s. 7.
- Tepedenli, Nizamettin Nazif, "Büyük Şair Mehmet Akif'in Temiz Hatırası Önünde", *Açık Soz*, nr. 252, 29 Birincikânun 1936, s. 1, 3.
- (Tez), İlhami Bekir, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 172, 15 Nisan 1937, s. 10-11.
- Toprak, Burhan, "Ankete Cevap", *Yeni Adam*, nr. 168, 18 Mart 1937, s. 11.

- Unaner, İhsan, “Mehmet Akif’in Ölümü Münasebetiyle”, *Cumhuriyet*, nr. 4538, 31-
Birincikanun 1936, s. 7.
- Yazıcı, Hayri, “Üstat Mehmet Akif Cennet Gibi Yurdunda”, *Son Posta*, nr. 2115, 22
Haziran 1936, s. 1, 5.
- Yılmaz, Ahmet, “Büyük Şair Mehmet Akif’in Ölümü Karşısında”, *Taşan*, nr. 9-33, 1
Şubat 1937, s. 1-2.
- Yücel, Hasan Âli, “Mehmet Akif”, *Akşam*, nr. 6543, 4 Kânunusani 1937, s. 6.
- (...), “Acıklı Kayıp: Büyük Şair Mehmet Akif Dün Vefat Etti”, *Son Posta*, nr. 2302, 28
Birincikânun 1936, s. 1, 11.
- (...), “Akif’in Cenazesi Tezahüratla Kaldırıldı”, *Tan*, S. 610, 29 Birincikânun 1936, s.
1, 10.
- (...), “Akif Dün Gömüldü”, *Son Posta*, nr. 2302, 29 Birincikânun 1936, s. 1, 11.
- (...), “Büyük Vatan Şairi Mehmet Akif”, *Ayda Bir*, nr. 25, 1 Temmuz 1936, s. 16.
- (...), “Hayatı ve Eserleri”, *Son Posta*, nr. 2302, 29 Birincikânun 1936, s. 9.
- (...), “İki Mehmet Akif”, *Yücel*, nr. 24, Şubat 1937, s. 224-225.
- (...), “İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif Dün Öldü”, *Tan*, nr. 609, 28 Birincikânun 1936,
s. 1, 10
- (...), “İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif’i Bugün Toprağa Verdik”, *Haber*, nr. 1778, 28
Birincikânun 1936, s. 1, 2.
- (...), “İstiklal Marşı Şairinin Ölümü Karşısında”, *Cumhuriyet*, nr. 4536, 29 Birincikânun
1936, s. 3.
- (...), “Mehmet Akif Dün Heyecanlı Bir Tezahürle Toprağa Bırakıldı”, *Kurun*, nr. 6814-
754, 29 İlkânun 1936, s. 1, 2.
- (...), “Mehmet Akif Öldü”, *Kurun*, nr. 6813-753, 28 İlkânun 1936, s. 1, 2.
- (...), “Mehmet Akif Öldü”, *Uyanış Servetifünun*, c. 81/17, nr. 2106/421, 31 İlkânun
1936, s. 86.
- (...), “Mehmet Akif Öldü”, *Yarım Ay*, nr. 48, 1 Şubat 1937, s. 2-3.
- (...), “Mehmet Akif’in Cenazesi Gençliğin Elleri Üzerinde Kaldırıldı”, *Tan*, nr. 610, 29
Birincikânun 1936, s. 6.
- (...), “Mehmet Akif’in Cenazesi Merasimle Kaldırıldı”, *Cumhuriyet*, nr. 4536, 29 Birin-
cikânun 1936, s. 1, 8.
- (...), “Mehmet Akif İstanbul’a Geldi”, *Cumhuriyet*, nr. 4347, 21 Haziran 1936, s. 2.
- (...), “Mehmet Akif’i Kaybettik”, *Cumhuriyet*, nr. 4535, 28 Birincikânun 1936, s. 1, 3.
- (...), “Mehmet Akif’i Kaybettik”, *Çığır*, nr. 46, İkincikânun 1937, s. 81.
- (...), “Mehmet Akif’i Kaybettik”, *Yücel*, nr. 23, Ocak 1937, s. 1, 200.
- (...), “Şair Mehmet Akif Gömüldü”, *Açık Söz*, nr. 252, 29 Birincikânun 1936, s. 2.
- (...), “Şair Akif’in Ölümü”, *Ulus*, nr. 5538, 28 İlkânun 1936, s. 1-2.